

Åtgärder som gynnar fåglar i slättlandskapet

Rapphönsprojektet

Annelie Jönsson, Lunds Universitet

Högestad 2012-09-27

- Finns olika sätt att förbättra/öka mängden mer eller mindre naturliga habitat och mängden kantzoner i landskapet och i gårdsmiljön
- Jag fokuserar på åtgärder ute i landskapet
- Kan göras på olika ställen: längs befintliga kanter, runt åkerholmar/märgelgravar, som fristående element ute på åkrar

Naturlig succession, (Mångfalds)träda

- Enklaste åtgärden = att låta marken ligga orörd efter skörd, dvs lämna stubb att utvecklas fritt (t.ex. mångfaldsträda)
- Eller låta mark som är förberedd för sådd utvecklas fritt dvs befintliga fröbanken får gro
- Med/utan insådd av vall/blommor
- Positiva effekter har visats (men beror på befintliga fröbanken): fler fåglar på trädor jämfört med konventionellt brukade åkrar

Berg & Pärt 1994 ; Henderson m.fl. 2000a+b; Gillings m.fl. 2010; Herzon m.fl. 2011

Naturlig succession, (Mångfalds)träda

- Remsa med stubb som lämnats kvar efter skörd (bild på raphöna tagen under vårinventering), lilla bilden visar vegetationen i samma remsa några månader senare

Sprutfria kantzoner

- Lämna yttervarvet av den odlade obesprutad, helst sådd med lägre utsädesmängd för att göra den glesare => bättre struktur för födosökande fåglar
- Positiva effekter: högre överlevnad bland rapphöns- och fasankycklingar (Chiverton 1999)

Sprutfria kantzoner

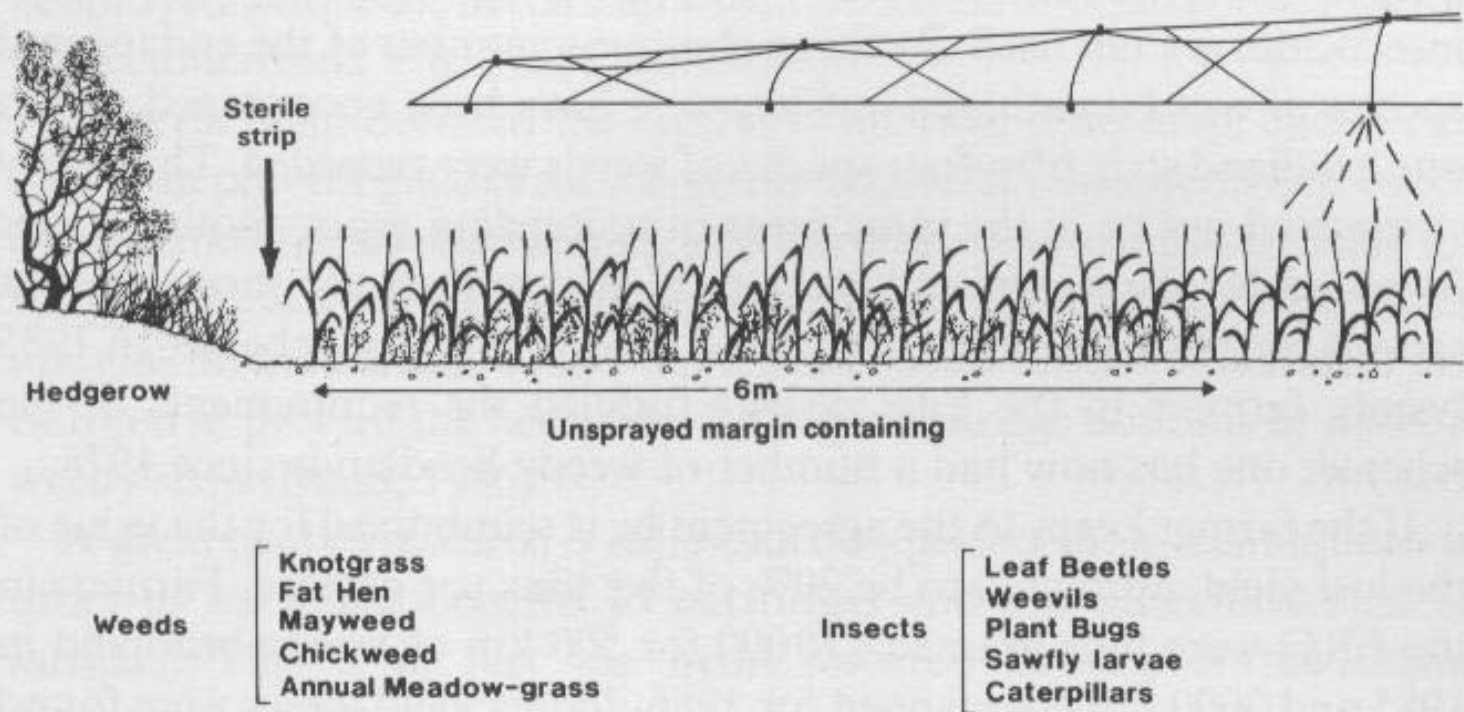

Fig. 12.3 Unsprayed cereal margin showing important features.

Trampört, svinmålla,
baldersbrå, våtarv, vitgröe

Sprutfria kantzoner

Fågelåker, Vinterskydd & mat

- Fågelåker (stöd under Utvald Miljö) = Obärgad spannmålsskörd
- I t.ex. England används många andra sorters grödor till vinterskydd: olika sorters kål (främst fodermärgkål - är oftast inte frosttålig och funkar därmed dåligt i Sverige), quinoa, stråsäd (rågvete bäst), kardvädd, solros
- Positiva effekter: ger mat både sommar och vinter (Parish & Sotherton 2004); fler arter och fler fåglar i fågelåker än i konventionell gröda under vintern (Henderson m.fl. 2004 ; Parish & Sotherton 2004a+b; Sage m.fl. 2005; Hinsley m.fl. 2010); fler revir av häckande fågelarter året efter fågelåkrar anlagts än året innan (Hinsley m.fl. 2010)

Fågelåker, Vinterskydd & mat

- Obärgad spannmålsskörd

(Fågelåker) Vinterskydd & mat

- Cikoria => skydd + frön

Gräsremсор

- Multipla funktioner för fåglar: häckningsplats, skydd, föda (insekter + frön), bomaterial
- Andra funktioner: stoppar/minskar flöde av näringsämnen och växtskyddsmedel ut i den befintliga fältkanten; stoppar spridning av ogräs från befintliga fältkanten in i grödan; övervintringsplats för naturliga fiender (skalbaggar, spindlar) => skadedjursbekämpning
- Positiva effekter: ingen direkt effekt på antal fåglar eller fågelrevir men producerar föda (Vickery m.fl. 2009) och utnyttjas för födosök (Bradbury m.fl. 2000)

Gräs- remsor

Beetle bank =
fristående
gräsrensa

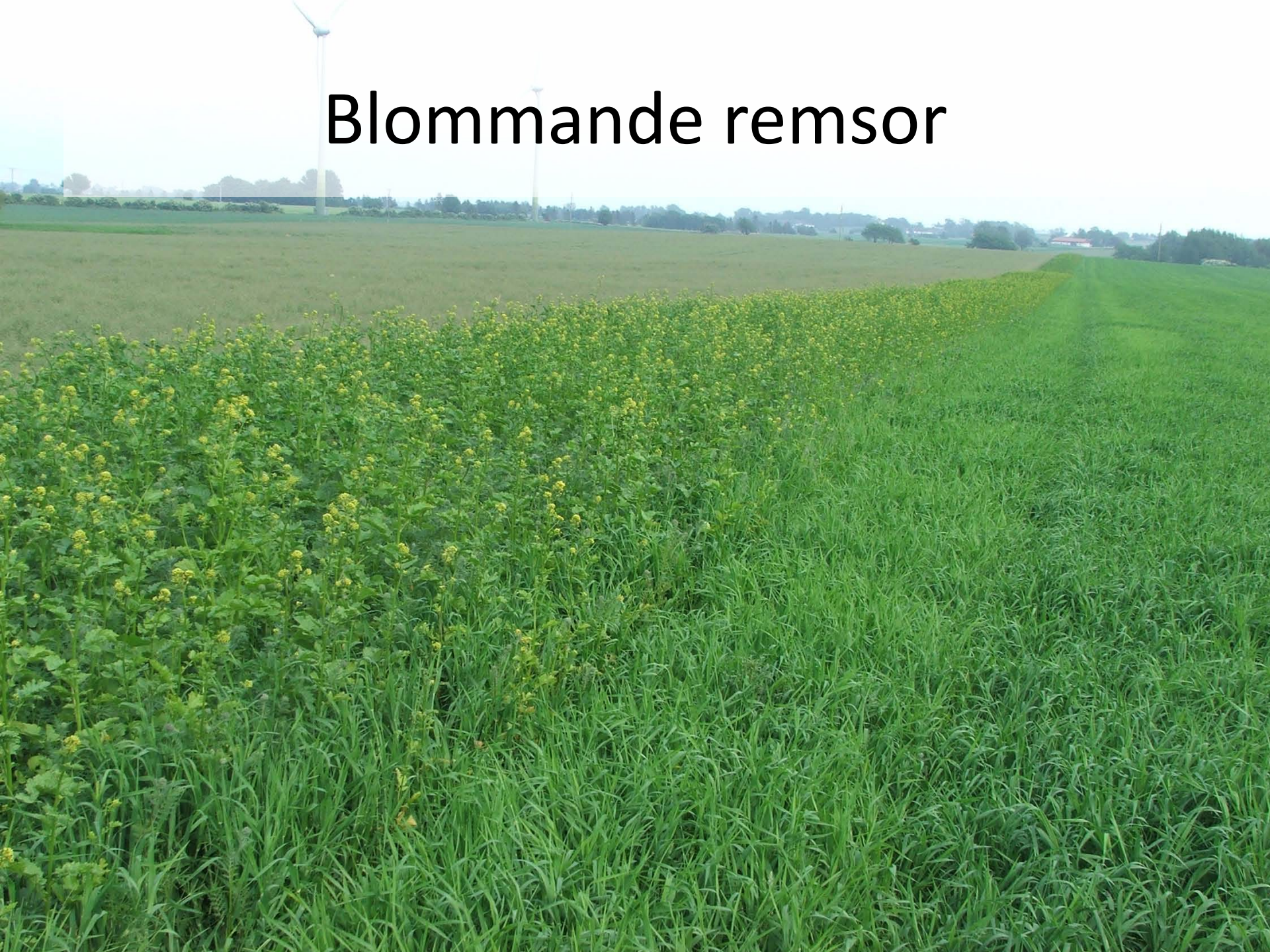

Producera mat
(insekter etc) åt
bl.a. raphöns-
kycklingar (Thomas
m.fl. 2001)

Blommande remsor

- Olika frömixer: med/utan gräs, bara inhemska arter/blandat ursprung, 1-, 2- eller fleråriga
- Med gräs och fleråriga => gräs tar ofta över efter ett par, tre år – kan till viss del motverkas med lätt harvning för att öppna upp strukturen och låta örter gro
- Olika sorters växter => varierad struktur + längre blomningsperiod => producerar föda under längre period

Blommande remsor

Blommande remsor

- Så i intervaller => längre blomningsperiod => producerar föda under längre period

Blomremсор =>Mat till fågelungar

Tänk på strukturen (ej för tjock!) så att födan är tillgänglig

Fjärilslarver

Knäppare

Växtsugare
t.ex bladlöss

Växtstekellarver

Jordlöpare

Skinnbaggar

Vivlar

Bladbaggar

...men även gräshoppor,flugor, spindlar och myror

Häckar

- Förbättra kvalité av befintliga häckar med rätt skötsel, dvs klipp med jämna mellanrum ca 3-5år), fyll i gapp som uppstår, komplettera med 2-3m bred gräsremsa
- Plantera nya
- Multipla funktioner för fåglar: plats för bon, vila, födosök, skydd
- Positiva effekter: täthet och artrikedom ökar med häckens storlek (bredd + längd) (Hinsley & Bellamy 2000), predation av raphhöns minskar ju fler km häck det finns i ett område och ju färre gapp i häcken (Rands 1987), fler revir av fåglar som trivs i häckar om kompletteras med gräsremsa på båda sidor (Herzog 2005)

Häckar

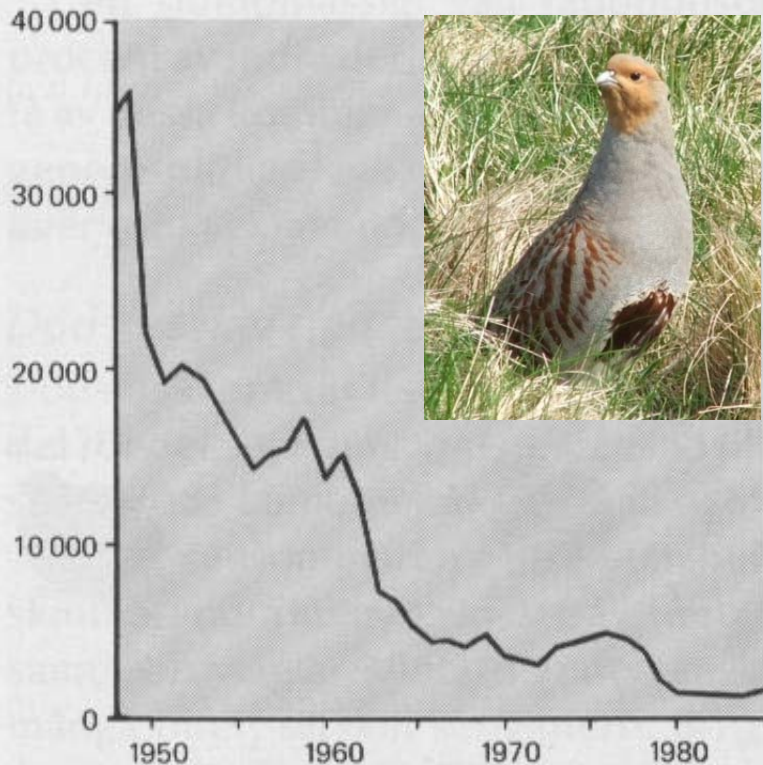

Skånska Rapphönsprojektet

Rapphönan - en rödlistad art

- ca 85% minskning från 1950-tal till 1980-tal
- Sent 90-tal: 7500 häckande par
- Ottosson m.fl.(2012): 14000 häckande par

Rapphönsavskjutningen i Sverige från 1950 till 1986.

- Minskad kycklingöverlevnad
- Biotoper för olika livsstadier har försvunnit
- Ökad predation

GWCT's Rapphönsrecept

Fact sheet 1

Restoring wild grey partridges to your farm

The Game & Wildlife Conservation Trust (GWCT) is the only UK charity dedicated to restoring wild grey partridges to the countryside. We have been successful in restoring wild grey partridges to over 100 farms across the UK. We have a proven system for restoring wild grey partridges to your farm. We can help you with all aspects of the process, from site selection to monitoring and evaluation. We can also provide you with the necessary equipment and materials. We can even provide you with the necessary expertise to manage the project yourself.

Why should you read this fact sheet?

The value of the partridge to the farmer is not just in the bird itself, but in the benefits it brings to the farm. Partridges are a natural part of the farm landscape and can help to improve the soil and the water table. They can also help to control pests and diseases. Partridges are a popular game bird and can provide a source of income for the farmer. Partridges are also a valuable part of the countryside and can help to improve the appearance of the farm.

Contact

Game & Wildlife Conservation Trust
 100, The Green, Blandford, Dorset, DT11 7JL
 Tel: 01258 562222
 Email: info@gwct.org.uk
www.gwct.org.uk

Fact sheet 2

Providing nesting cover for wild grey partridges

One of the most important factors in the success of a wild grey partridge restoration project is the provision of suitable nesting cover. This is a place where the partridge can lay its eggs and raise its young. The cover should be well hidden from predators and should provide the partridge with a safe place to incubate its eggs and rear its young. The cover should also be well drained and should have a good soil structure. The cover should be made of natural materials and should be well maintained.

Why should you read this fact sheet?

The value of the partridge to the farmer is not just in the bird itself, but in the benefits it brings to the farm. Partridges are a natural part of the farm landscape and can help to improve the soil and the water table. They can also help to control pests and diseases. Partridges are a popular game bird and can provide a source of income for the farmer. Partridges are also a valuable part of the countryside and can help to improve the appearance of the farm.

Contact

Game & Wildlife Conservation Trust
 100, The Green, Blandford, Dorset, DT11 7JL
 Tel: 01258 562222
 Email: info@gwct.org.uk
www.gwct.org.uk

Fact sheet 3

Providing brood-rearing cover for wild grey partridges

One of the most important factors in the success of a wild grey partridge restoration project is the provision of suitable brood-rearing cover. This is a place where the partridge can take its young to the ground and rear them. The cover should be well hidden from predators and should provide the partridge with a safe place to rear its young. The cover should also be well drained and should have a good soil structure. The cover should be made of natural materials and should be well maintained.

Why should you read this fact sheet?

The value of the partridge to the farmer is not just in the bird itself, but in the benefits it brings to the farm. Partridges are a natural part of the farm landscape and can help to improve the soil and the water table. They can also help to control pests and diseases. Partridges are a popular game bird and can provide a source of income for the farmer. Partridges are also a valuable part of the countryside and can help to improve the appearance of the farm.

Contact

Game & Wildlife Conservation Trust
 100, The Green, Blandford, Dorset, DT11 7JL
 Tel: 01258 562222
 Email: info@gwct.org.uk
www.gwct.org.uk

Fact sheet 4

Providing winter cover and food for wild grey partridges

One of the most important factors in the success of a wild grey partridge restoration project is the provision of suitable winter cover and food. This is a place where the partridge can take refuge from the weather and find food. The cover should be well hidden from predators and should provide the partridge with a safe place to take refuge. The cover should also be well drained and should have a good soil structure. The cover should be made of natural materials and should be well maintained.

Why should you read this fact sheet?

The value of the partridge to the farmer is not just in the bird itself, but in the benefits it brings to the farm. Partridges are a natural part of the farm landscape and can help to improve the soil and the water table. They can also help to control pests and diseases. Partridges are a popular game bird and can provide a source of income for the farmer. Partridges are also a valuable part of the countryside and can help to improve the appearance of the farm.

Contact

Game & Wildlife Conservation Trust
 100, The Green, Blandford, Dorset, DT11 7JL
 Tel: 01258 562222
 Email: info@gwct.org.uk
www.gwct.org.uk

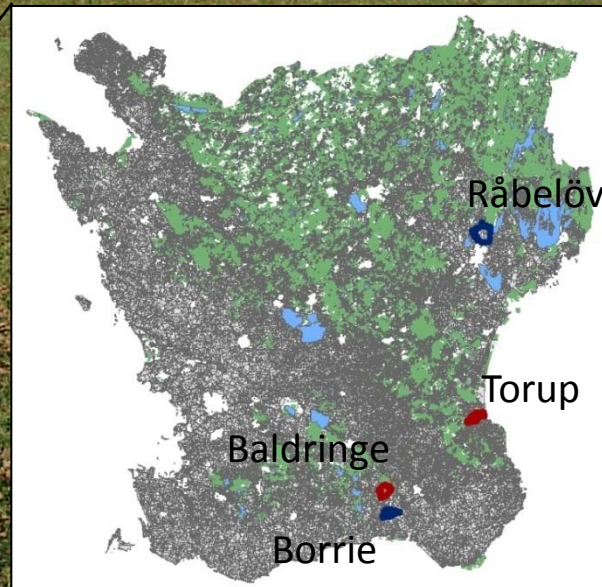
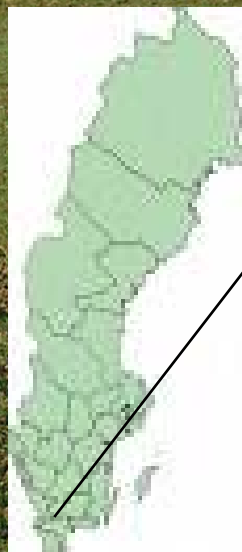
3 ingredienser:

- Förbättring och återskapande av habitat
- Predatorkontroll
- Stödutfodring

Skånska Rapphönsprojektet

- Syfte:
 - testa endast habitatförbättringar
 - svenska förhållanden
 - vetenskapligt experiment (2 + 2 studieområden)
 - rapphönan som bioindikator?

Skånska Rapphönsprojektet – skapade biotoper

Häckningsbiotop: hundäxing 60%, rödsvingel 20%, timotej 20%

Skånska Rapphönsprojektet – skapade biotoper

Kycklingbiotop 2009:
vårmete 40%, havre 40%,
solros 15%, honungsört 5%

Kycklingbiotop 2010 + 2011:
vårmete 63%, solros 15%,
honungsört 5%, bovete 5%,
oljerättika 5%, blåklint 2%

Skånska Rapphönsprojektet – skapade biotoper

Stubb lämnad att växa upp fritt

Sprutfria kantzoner (höstvet)

Skånska Rapphönsprojektet – skapade biotoper

Vinterskydd: hampa, cikoria, solrosor, stubb

Slut!